

Datum: 2020-05-06

Finansdepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar

Ds 2020:4 – Klimatdeklarationer för byggnader

Innovationsföretagen tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter på remissen Fi2020/00475/BB – Ds2020:04 Klimatdeklarationer för byggnader.

Bakgrund

Innovationsföretagen stöder införandet av klimatdeklarationer för byggnader. Deklarationen kommer utgöra en tydlig information till köpare och brukare av byggnader. På sikt kan det utgöra ett viktigt verktyg för ständiga förbättringar i metoder, processer och material inom byggandet. Men detta är inte självklart. Det är viktigt att systemet med klimatdeklarationer redan vid införandet upprätthåller rimlig kvalitet, är förutsägbart och rättssäkert. I förlängningen kommer klimatdeklarationen utgöra ett incitament som påverkar byggandet och därmed stora fastighetsvärden. Dessutom är det rimligt att tro att det kan nyttjas till att skapa ytterligare incitament för ökat klimatarbete genom att införa riktvärden och ekonomiska styrmedel.

Sverige har ett klimatpolitiskt ramverk och en klimatlag. Införandet av klimatdeklarationer bör förhålla sig till detta och användas som verktyg att nå klimatneutralitet och med en tydlig plan för hur vi kan nå mål för 2030 och 2045.

Innovationsföretagens synpunkter:

- Innovationsföretagen är positiva till förslaget att införa ett krav på klimatdeklarationer för byggnader.
- Till skillnad från utredningens slutsats så föreslår Innovationsföretagen att en klimatkalkyl i tidigt skede ska genomföras och att det blir en del i beslutsunderlaget och skapar förutsättningar för en minskad klimatpåverkan.
- Innovationsföretagen menar att klimatdeklarationen ska utföras av oberoende certifierade personer på ackrediterade företag.
- Innovationsföretagen menar att industrianläggningar, verkstäder samt ekonomibygnader för jordbruk, skogsbruk och liknande ska ingå i kravet på klimatdeklarationer.

- Större ombyggnationer bör omfattas av kravet. Framförallt är detta viktigt när ombyggnad sker i syfte att ändra byggnadens användning. Till exempel där kontor och fabrikslokaler byggs om till bostäder.
- Klimatdeklarationen bör omfatta småhus och kan då utgöra ett beslutsunderlag för bostadsköpare hos en småhustillverkare.
- Då syftet med klimatdeklarationen är att synliggöra byggandets totala klimatpåverkan bör påverkan av rivning inkluderas. Annars riskerar systemet att skapa ett incitament som driver på rivning som inte främjar möjligt återbruk av befintliga byggnader. Även återbruk av material kan därmed bli en positiv drivkraft.
- Innovationsföretagen är positiva till förslaget att klimatdeklarationen ska genomföras av en certifierad expert och ackrediterat företag samt att byggherren ansvarar för att klimatdeklarationen upprättas och lämnas in till Boverket.
- Systemet bör kombineras med system för klassning liknande energideklarationer.
- Innovationsföretagen delar uppfattningen att Boverket bör vara registrerande myndighet för klimatdeklarationer.

Skapa förutsättningar för en proaktiv process och kravställande

Klimatdeklarationen bör kunna utgöra en del av byggherrens beslutsunderlag för projektutveckling och byggande. Om klimatdeklarationen bara utgör ett underlag som kortfattat redovisar ar "såhär blev det" så kan expertkunskapen nyttjas bättre. För att beställaren/byggherren ska kunna fatta kloka klimatbeslut krävs underbyggda beslutsunderlag, faktasammanställningar och en klimatkalkyl. I tidigt skede behöver beställaren/byggherren ta några viktiga beslut som har stor betydelse för projektets ekonomi och klimatpåverkan. Ska en befintlig byggnad återanvändas eller rivas? Vilken teknisk lösning och byggmetod ska användas? Vilka lokala förutsättningar finns som kan nyttjas i projektet?

Genom införandet av klimatdeklaration och en klimatkalkyl i tidigt skede så skapas förutsättningar för byggherren att värdera projektets förutsättningar, olika alternativ och befintliga byggnaders användbarhet och potential. Därutöver tas beslut om vilka förutsättningar som ska skapas för återbrukbarhet i byggnadens nästa brukarskede.

Utifrån ett livscykelperspektiv så börjar kravställande redan i arbetet med detaljplan och vid markanvisning. Det är vid dessa tidiga skeden som viktiga beslut kan tas och byggherren kan visa hur befintliga värden och byggnader ska kunna tas till vara. Det bör därför ställas krav på att en klimatkalkyl tas fram i detta skede. Och att den kan utgöra underlag för exempelvis tilldelning av mark.

Klimatpåverkan utifrån ett tidsperspektiv

Det är även viktigt att kunna göra bedömningar utifrån olika tidsperspektiv och att detta deklarerar. En stomme för en byggnad kan ha tidsperspektivet 50-100 år medan innerväggar, inredning, installationer med mera har helt andra tidsperspektiv kanske fem eller tio år. Dessa tidsperspektiv behöver medvetengöras och redovisas. En hyresgäst Anpassning för en viss brukare i en befintlig byggnad kan ha lika stor klimatpåverkan som byggnaden i sig.

Genom att beräkna investerad klimatpåverkan efter tänkt brukartid så ges bättre förutsättningar att göra rätt val samt hitta rätt kvalitet, material och lösning utifrån ett klimatperspektiv.

Ett klassningssystem för klimatprestanda

Om klimatdeklarationerna inte bara ska bli ett dokument som arkiveras tillsammans med andra handlingar efter projektet behövs ett system för att gradera och klassa resultatet. Ett system motsvarande energideklarationen. På så sätt kan fastighetsägaren också dra nytta av de värden som klimatdeklarationen lyfter fram. Och synliggöra investeringar som är gjorda för att värna klimatet och på så sätt få avkastning för dem på ett tydligare sätt. Genom en klimatklassning skulle branschen också få ett gemensamt verktyg som på sikt kan användas för krav vid upphandling och finansiering samt vid kommunikation.

Klimatdeklarationen och energideklarationen har också en tydlig koppling då det kommer att bidra till avvägningar under designskedet kring vilken lösning som är bäst och vilken effekt det får vad gäller total klimatpåverkan i bygg och driftskede.

Förtydligande kring EPD krävs

Det finns fortsatt en utmaning i att skapa förutsättningar för jämförbara och enhetliga byggvarudeklarationer (EPD). Kvalitet och jämförbarhet när det gäller EPD är helt centralt för att skapa trovärdighet för systemet och klimatdeklarationen. Här bör initiativ tas för att skapa enhetlighet inom EU och även utökad samverkan mellan nordiska länder. Genom nordisk samverkan och gemensamt kravställande kan förutsättningar skapas för leverantörer att producera och leverera på en större nordisk marknad med liknande behov och krav.

Oberoende och högkvalitet på klimatdeklarationer

Innovationsföretagen menar att klimatdeklarationer INTE ska kunna utföras av icke certifierade personer. Detta undergräver klimatdeklarationens trovärdighet och därmed möjligheten att kopplas till framtida styrmedel och minimikrav. Insamling av data kan, som för till exempel energideklarationer, ske av kunniga medarbetare men deklarationen i sig kräver oberoende, utbildade och certifierade medarbetare och ackrediterade företag. Systemet för klimatdeklarationer behöver en hög kvalitetsnivå som ger trygghet för ägare, byggherre och myndigheter. Genom detta skapas också goda förutsättningar för att lära och sprida kunskap om bra och dåliga lösningar. Något som i sig även bidrar till ökad takt i klimatanpassning av byggandet.

I grunden ska samtliga byggnader omfattas

Det är viktigt att alla byggherrar kan dra nytta av klimatdeklarationen och de incitament som kan skapas inom systemet. Om det görs undantag så kommer det att medföra att drivkrafter för omställning tas bort, detta ligger inte i linje med klimatdeklarationens syfte. Det finns inget klimatskäl eller rationellt skäl att undanta till exempel industrianläggningar, verkstäder och ekonomibygnader för jordbruk, skogsbruk, ej heller för småhus, framförallt inte vid nybyggnation. Byggnader inom industrianläggningar har stor omfattning och stor potential vad gäller klimatåtgärder och även energibesparande åtgärder. Detta är ett tungt vägande skäl till att de bör inkluderas.

Det är viktigt att befintliga byggnader nyttjas på bästa sätt. Genom att nyttja en befintlig stomme kan klimatpåverkan minskas kraftfullt. Det finns även en stor potential i återanvändning av material. Innovationsföretagen ser inga skäl till att större ombyggnationer inte ska omfattas av kravet på klimatdeklaration. Snarare kan detta bidra till ökad återvinning samt effektivare lösningar, metoder, material för miljöer som ofta kräver ombyggnation. Dessutom är klimatdeklarationen viktig när ombyggnad sker i syfte att ändra byggnadens användning, till exempel där kontor och fabrikslokaler byggs om till bostäder.

I Sverige bor en mycket stor andel av befolkningen i småhus. Klimatdeklarationen bör omfatta även småhus. Speciellt med fokus på småhustillverkare. Det ger unika möjligheter för dem att redovisa klimatkvaliteter på ett tydligt sätt.

Synliggöra tillvaratagande av resurser, kvalitet och återbrukbarhet

Det är viktigt att se klimatdeklarationen utifrån ett livscykelperspektiv där flera byggnaders livscykler dockar in i varandra. En befintlig fastighet med sina byggnader utgör grunden för en andra livscykel för fastigheten med sina byggnader och användning. Goda förutsättningar som byggs in i byggnader med kvalitet, återbrukbarhet med mera kan skapa goda förutsättningar för en tredje livscykel och så vidare.

Med detta tankesätt så börjar byggherren med att studera fastigheten "tomten" och eventuella byggnader på den för att därefter identifiera vilken potential som finns, vilka värden som kan nyttjas, befintlig infrastruktur i omgivningen och återbrukbarhet av det som finns på fastigheten. Nu kan ett antal alternativa lösningar tas fram som tar hänsyn till resursanvändning och återbrukade värden. Om befintliga byggnader rivs, måste detta tas hänsyn till i klimatdeklarationen. Om till exempel material och stommar återanvänds måste detta också kunna återspeglas. Därför bör rivningens klimateffekter inkluderas i klimatdeklarationen då systemet annars riskerar att skapa ett incitament som driver på rivning och inte främjar möjligt återbruk av befintliga byggnader.

En byggherre som investerar i ökad återbrukbarhet genom att använda byggmetoder som underlättar återbruk bör även premieras i klimatdeklarationen. Detsamma gäller val av material med lång hållbarhet, produkter av hög kvalitet, system med låg energianvändning med mera. Klimatvärden av en ökad investering i kvalitet som leder till totalt lägre klimatpåverkan och effektivare användning behöver kunna premieras och synliggöras.

På liknande sätt så bör deklarerationer även kunna återspegla om den utvecklade byggnaden drar nytta av befintlig infrastruktur i omgivningen, hanterar egen försörjning, till exempel genom egen produktion av el och värme eller om ny infrastruktur och försörjningssystem behöver byggas. Detta kan ju utgöra en negativ klimatpåverkan i deklarerationen men ha en positiv klimatpåverkan sett ur ett helhetsperspektiv.

Klimatdeklarationen bör därmed bestå av tre delar;

1. Hur tidigare resurser har tillvaratagits för att minska klimatpåverkan
2. Den befintliga byggnadens klimatpåverkan
3. Vilka investeringar som gjorts för att underlätta framtida återbruk

Det är som alltid viktigt att återspegla helhetsperspektivet för att på så sätt skapa förutsättningar för att driva ett positivt klimatarbete. Det är de människor vi bygger för, funktionella behov som ständigt förändras och flera andra perspektiv, som det måste tas hänsyn till. Om en byggnad inte är funktionell eller inte uppfyller krav ur ett hälsoperspektiv så spelar det inte någon roll om den är klimatneutral - den kommer oavsett det att rivas.

För Innovationsföretagen

Anders Persson
Näringspolitisk chef

Mobil: 070-509 69 17

anders.persson@innovationsforetagen.se